

Broj: 02-05-10917-9.1/16
Sarajevo, 14.04.2016. godine

Na osnovu člana 26. i 28. stav 4. Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 36/14 – Novi Prečišćeni tekst i 37/14 Ispravka), a saglasno članu 13. tačka 12. Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH" br. 46/10 i 75/13), Vlada Kantona Sarajevo na **39. sjednici** održanoj **14.04.2016.** godine, donijela je sljedeći

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Izvještaj o snabdjevenosti Kantona Sarajevo lijekovima i sanitetskim materijalom u 2015. godini sa posebnim osvrtom na implementaciju Liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava obaveznog osiguranja kroz funkcionisanje Mreže farmaceutске djelatnosti- apoteka, sa prijedlogom mjera i aktivnosti.

2. Predlaže se Skupštini Kantona Sarajevo da usvoji Izvještaj o snabdjevenosti Kantona Sarajevo lijekovima i sanitetskim materijalom u 2015. godini sa posebnim osvrtom na implementaciju Liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava obaveznog osiguranja kroz funkcionisanje Mreže farmaceutске djelatnosti- apoteka, sa prijedlogom mjera i aktivnosti.

PREMIJER

Elmedin Konaković

Dostaviti:

1. Predsjedavajuća Skupštine Kantona Sarajevo
2. Skupština Kantona Sarajevo
3. Premijer Kantona Sarajevo
4. Ministarstvo zdravlja Kantona Sarajevo
5. Evidencija
6. Arhiva

web: <http://vlada.ks.gov.ba>
e-mail: vlada@vlada.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-068, 562-070
Fax: + 387 (0) 33 562-211
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

Na osnovu člana 13.tačka b. i člana 18. tačka b. Ustava Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br 1/96, 2/96 - Ispravka, 3/96 - Ispravka, 16/97-Amandmani (1-XIII), 14/00 Amandmani XIV-XV), 4/01 (Amandmani XVI-XVIII) i 28/04 Amandmani (XIX-XLII), saglasno članu 13. tačka 12. Zakona o zdravstvenoj zaštiti («Službene novine Federacije BiH» broj 46/10, 75/13), te na osnovu člana 120. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 41/12- Drugi novi prečišćeni tekst, 15/13 i 47/13), Skupština Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj dana _____ godine, povodom razmatranja Izvještaja o snabdjevenosti Kantona Sarajevo lijekovima i sanitetskim materijalom u 2015.godini sa posebnim osvrtom na implementaciju Liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava obaveznog osiguranja kroz funkcionisanje Mreže farmaceutske djelatnosti-apoteka, sa prijedlogom mjera i aktivnosti, donijela je sljedeći

ZAKLJUČAK

Usvaja se Izvještaj o snabdjevenosti Kantona Sarajevo lijekovima i sanitetskim materijalom u 2015.godini sa posebnim osvrtom na implementaciju Liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava obaveznog osiguranja kroz funkcionisanje Mreže farmaceutske djelatnosti-apoteka, sa prijedlogom mjera i aktivnosti.

Broj: 01-05-_____/16
__/__/2016.godine
SARAJEVO

PREDSJEDATELJICA
SKUPŠTINE KANTONA SARAJEVO

Prof. Ana Babić

O B R A Z L O Ž E N J E

Pravni osnov za donošenje ovog zaključka sadržan je u članu 13.tačka b. i članu 18. tačka b. Ustava Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br 1/96, 2/96 - Ispravka, 3/96 - Ispravka, 16/97-Amandmani (1-XIII), 14/00 Amandmani XIV-XV), 4/01 (Amandmani XVI-XVIII) i 28/04 Amandmani (XIX-XLII), članu 13. tačka 12. Zakona o zdravstvenoj zaštiti («Službene novine Federacije BiH» broj 46/10, 75/13), kao i članu 120. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 41/12- Drugi novi prečišćeni tekst, 15/13 i 47/13),.

Saglasno članu 13. tačka 12. Zakona o zdravstvenoj zaštiti («Službene novine Federacije BiH» br. 46/10 i 75/13) utvrđena je društvena briga za zdravlje na nivou kantona okviru koje je ostvarivanje prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, te praćenju provođenja, zaštitu i unaprijeđenje tih prava u okviru kojih je snabdjevanje lijekovima i dugih medicinskim sredstvima za zdravstvenu zaštitu stanovništva.

S tim u vezi, u Kantonu Sarajevo se, u primarnom nivou zdravstvene zaštite, kontinuirano prati apotekarska djelatnost odnosno snabdjevenost stanovništva lijekovima i drugim medicinskim sredstvima i redovno izvještava Vlada odnosno Skupština Kantona Sarajevo.

I Z V J E Š T A J
O SNABDJEVENOSTI KANTONA SARAJEVO LIJEKOVIMA I SANITETSKIM
MATERIJALOM U 2015. GODINI SA POSEBNIM OSVRTOM NA
IMPLEMENTACIJU LISTE LIJEKOVA KOJI SE PROPISUJU I IZDAJU NA TERET
SREDSTAVA OBAVEZNOG OSIGURANJA KROZ FUNKCIONISANJE MREŽE
FARMACEUTSKE DJELATNOSTI- APOTEKA

1. Uvod

Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo, u oblasti farmacije je u toku 2015.godine, u okviru svojih nadležnosti pratilo snabdjevenost Kantona Sarajevo sa lijekovima i medicinskim sredstvima za lijekove koji se finansiraju iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja.

Farmaceutska djelatnost na Kantonu Sarajevo je organizovana kroz primarnu zdravstvenu zaštitu (apoteke); bolnički nivo zdravstvene zaštite (bolničke apoteke, kliničke apoteke) i zavode (službe medicinskog snabdijevanja).

Zakonom o apotekarskoj djelatnosti („Službene novine Federacije BiH“, broj 40/10) definisano je da je apotekarska djelatnost je dio zdravstvene djelatnosti koja se obavlja na svim nivoima zdravstvene zaštite i koja osigurava:

- snabdijevanje stanovništva, zdravstvenih ustanova i zdravstvenih radnika koji obavljaju privatnu praksu lijekovima i medicinskim sredstvima.
- snabdjevanje sa herbalnim lijekovima i herbalnim supstancama, homeopatskim lijekovima, dječjom hranom i dječijom opremom, kao i dijetetskim proizvodima, kozmetičkim i drugim sredstvima za njegu i očuvanje zdravlja,
- izrada i snabdijevanje magistralnim i galenskim lijekovima
- savjetovanje u vezi pravilne primjene lijekova, medicinskih sredstava, herbalnih i homeopatskih lijekova, kozmetičkih i dijetetskih proizvoda u cilju zdravlja i sprečavanje bolesti
- pružanje dodatnih usluga u svrhu provođenja preventivnih mjera za očuvanje i zaštitu zdravlja stanovništva, a koje podrazumijevaju mjerenja određenih parametara koje pacijenti mogu i samostalno odrediti u postupku samokontrole, pri čemu ove usluge imaju savjetodavni karakter i ne pružaju se u svrhu postavljanja dijagnoze kao što su mjerenje šećera u krvi, krvnog pritiska, težine i sl.
- analizu propisivanja lijekova i praćenje upotrebe lijekova, praćenje efikasnosti, bezbjednosti i ekonomičnosti terapije u cilju racionalnog propisivanja i upotrebe lijekova

2. Organizacija farmaceutske službe u Kantonu Sarajevo u toku 2015. godine

Na području Kantona Sarajevo, farmaceutska djelatnost, odnosno izdavanje lijekova na recept se obezbjeđivalo u okviru 167 apoteka- 41 poslovne jedinice u sastavu JU Apoteke Sarajevo čiji je osnivač Kanton Sarajevo i 126 jedinica privatnog sektora od čega su 44 privatne apoteke i 27 Privatnih zdravstvenih ustanova sa 55 ogranaka.

U odnosu na 2014.godinu je došlo do povećanja ukupnog broja apoteka za šest apoteka koje su u toku 2015.godine otvorene prema Odluci o slobodnim lokacijama za osnivanje apoteka za 2015.godinu na području Kantona Sarajevo.

U toku 2015.godine, u 8 ogranaka je došlo do promjene osnivačko – vlasničke strukture u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima.

Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo je u toku 2015.godine izdalo 101 rješenje od čega 39 Rješenja se odnosi na upošljavanja ili prestanak rada u privatnim apotekama, odnosno 27

rješenje kojim je izvršena promjena odgovornih lica, i 35 rješenja koja se odnose na promjene radnog vremena, adresa i dr.

Broj i raspored apoteka na području KS u 2015.godini:

OPŠTINA	PRIVATNE APOTEKE		PZU I OGRANCI		JU APOTEKE SARAJEVO		UKUPNO	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Centar	13	15	12	12	8	9	33	36
Hadžići	2	1	5	6	1	1	8	8
Ilidža	4	4	15	15	2	2	21	21
Ilijaš	0	0	3	4	2	2	5	6
Novi Grad	11	11	20	19	8	8	39	38
Novo Sarajevo	8	8	14	14	10	10	32	32
Stari Grad	2	2	8	9	6	6	16	17
Trnovo	0	0	0	0	1	1	1	1
Vogošća	2	3	2	3	2	2	6	8
UKUPNO:	42	44	79	82	40	41	161	167

Prosječan broj stanovnika kantona Sarajevo po apoteci, prema postojećem broju apoteka je 2.625,40 stanovnika i kreće se u rasponu od 1645,50 stanovnika na području Općine Centar do 4.477 stanovnika po apoteci na području Općine Vogošća.

Općina	Broj stanovnika*	Broj apoteka na dan 31.12.2015.	Prosječan broj stanovnika po apoteci, prema postojećem stanju	Potreban broj apoteka prema Pravilniku	Prosječan broj stanovnika prema potrebnom broju apoteka
Stari Grad	38.911	17	2.288,82	8	4863,88
Centar	59.238	36	1.645,50	12	4936,50
Novo Sarajevo	68.802	32	2.150,06	14	4914,43
Novi Grad	124.471	38	3.275,53	25	4978,84
Ilidža	71.892	21	3.423,29	15	4792,80
Hadžići	24.979	8	3.122,37	5	4995,80
Vogošća	27.816	8	4.477,00	6	4636,00
Ilijaš	20.504	6	3.417,33	4	5126,00
Trnovo	1830	1	1830,00	1	1830,00
Ukupno:	438.443	167	2.625,40	90	4871,59

*Preliminarni rezultati Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013
Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Web site: <http://www.bhas.ba>

Stupanjem na snagu Pravilnika o bližim uvjetima u pogledu prostora, opreme i kadra, kriterijima za osnivanje i obavljanje apotekarske djelatnosti u svim organizacionim oblicima, kao i načinu i postupku njihove verifikacije („Službene novine Federacije BiH“, broj 44/12, 23/13, 27/14) mogućnost promjene osnivačko vlasničkih prava je u toku 2015.godine maksimalno korištena, pri čemu veći broj privatnih apoteka vrši reorganizaciju svog statusa iz privatne apoteke u Privatnu zdravstvenu ustanovu kako bi bilo moguće realizovati promjenu osnivačko vlasničkih prava nad ograncima i ustanovama koje posluju sa gubitcima.

Pomenutim Pravilnikom utvrđeni su demografski i geografski kriteriji putem kojih se utvrđuje potreban broj apoteka za područje kantona. Za područje Kantona Sarajevo bi to bilo 90 apoteka, ali, s obzirom na nepravilan raspored i grupisanje apoteka u centralnim dijelovima općina, Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo je u 2015.godini donijelo Odluku o slobodnim lokacijama za osnivanje apoteka za 2015.godinu na području Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br 9/15 i 20/15) kojom je bilo proglašeno 12 lokacija za osnivanje apoteka a koje su ispunjavale kriterije utvrđene članom 3. i 4. Pravilnika. Od proglašanih 12 lokacija na šest lokacija su otvorene nove apoteke.

Zaključno sa 31.12.2015.godine Zavod ima potpisane Ugovore o pružanju farmaceutskih usluga osiguranicima Kantona Sarajevo sa 159 apoteka.

I u 2015.godini na području Kantona Sarajevo su radile 3 bolničke/kliničke apoteke – Apoteka Univerzitetskog Kliničkog centra u Sarajevu, Apoteka Opće bolnice „Prim dr Abdulah Nakaš“ i Apoteka Psihijatrijske bolnice Kantona Sarajevo za potrebe pacijenata koji se liječe u ovim zdravstvenim ustanovama.

3. Lista lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo u 2015. godini

U skladu sa članom 23.stav 2. Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji BiH, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova („Službene novine Federacije BiH“, broj 45/13), Ministrica zdravstva Kantona Sarajevo, Emira Tanović Mikulec je Rješenjem broj 10-37-16933/15 od 29.05.2015.godine imenovala Komisiju za lijekove Kantona Sarajevo.

Propisi koji su se i u 2015.godini primjenjivali pri izradi Liste lijekova su:

- Zakon o lijekovima i medicinskim sredstvima („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 58/08)
- Pravilnik o načinu kontrole cijena, načinu oblikovanja cijena lijekova i načinu izvještavanja o cijenama lijekova u BiH („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 82/11).
- Zakon o lijekovima („Službene novine FBiH“, broj 109/12)
- Pravilnik o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u FBiH, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenja lijekova („Službene novine FBiH“ broj 45/13)
- Odluka o listi lijekova nepohodnih za osiguranje zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj: 56/13, 74/14)
- Odluka o listi lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br. 56/13, 74/14)

Nadležnost donošenja esencijalnih listi i maksimalnih cijena lijekova je utvrđena Zakonom o lijekovima i medicinskim sredstvima („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 58/08) i to članom 82 do 84. kao i Pravilnikom o načinu kontrole cijena, načinu oblikovanja cijena lijekova i načinu izvještavanja o cijenama lijekova u BiH („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 82/11).

Ovim propisima definisane su maksimalne cijene svih lijekova koji se prometuju na području BiH, pa samim tim i lijekova koji se izdaju na teret sredstava obaveznog osiguranja. Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH nije donijela esencijalnu listu niti utvrdila maksimalne cijene lijekova.

Zakon o lijekovima („Službene novine FBiH“, broj 109/12) članom 2. utvrđuje da je nadležni organ odgovoran za oblast lijekova koji se upotrebljavaju u medicini u Federaciji u dijelu za koji nije nadležna Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH je Federalno ministarstvo zdravstva.

Član 6. istog Zakona utvrđuje da se Lista lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije BiH sadrži i cijene lijekova koje se redovno godišnje usklađuju sa maksimalnim državnim cijenama lijekova utvrđenim Pravilnikom o načinu kontrole cijena, načinu oblikovanja cijena i načinu izvještavanja o cijenama lijekova u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 82/11), a do donošenja propisa na nivou države BiH.

Suprotno od državnog Zakona a i Federalnog, Pravilnikom o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u FBiH, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i promotnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenja lijekova („Službene novine FBiH“ broj 45/13) u članu 7. utvrđene su obavezujuće fiksne cijene za promotnike lijekovima kao i za kantone, odnosno za pozitivne liste lijekova kantona.

Iako je pravilnik opšti pravni akt niže pravne snage od zakona koji mora biti usaglašen sa Zakonom, i donosi se sa ciljem da se razrade pojedine odredbe zakona, pomenuti Pravilnik je suprotan donesenim zakonima, jer definiše obavezujuće fiksne a ne maksimalne cijene.

Inicijativom Vlade Tuzlanskog kantona broj 02/3-37-15702/15 od 03.07.2015.godine, inicirana je izmjena Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u FBiH, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i promotnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenja lijekova („Službene novine FBiH“ broj 45/13) i prateće Odluka o listi lijekova nepohodnih za osiguranje zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine u dijelu uvođenja maksimalnih cijena lijekova, a koju je Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo podržalo, do izmjene ipak nije došlo, tako da su i dalje na snazi obavezujuće cijene lijekova a ne maksimalne, iako je na nivou BiH evidentno postojanje i nižih cijena od utvrđenih federalnih, a samim tim nemogućnost primjene nižih cijena, koje kao posljedicu imaju veću potrošnju sredstava za lijekove.

Odluka o listi lijekova nepohodnih za osiguranje zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine FBiH”, br. 56/13, 74/14 i 94/15) i Odluka o listi lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine FBiH”, br.56/13, 74/14 i 94/15) definišu obligatorni asortiman esencijalnih lijekova sa A liste lijekova i bolničke liste lijekova, kao i obavezujuće fikne cijene lijekova.

Kanton Sarajevo ima najveću evidentiranu potrošnju lijekova, a koji se izdaju na recept u odnosu na čitavu Federaciju BiH. Iz sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo se izdvaja 78 miliona KM za lijekove na godišnjem nivou, sa trendom stalnog porasta. Pri tome treba uzeti u obzir i sredstva koja se izdvajaju iz doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje i alociraju prema Federalnom zavodu zdravstvenog osiguranja i reosiguranja i to po stopi od 10,2% od ukupno ostvarenih sredstava od doprinosa u svim kantonima od kojih se najveći dio utroši na nabavku lijekova.

Uvođenjem maksimalnih cijena kao granične cijene preko koje se ne mogu izdavati lijekovi na teret sredstava obaveznog osiguranja bi omogućilo racionalizaciju sredstava. Ovo pitanje je za sektor zdravstva Kantona Sarajevo od izuzetne važnosti.

Nadalje, primjena lijekova za ustanove primarne zdravstvene zaštite nije definisana od strane Federalnog ministarstva zdravstva. Utvrđivanjem Bolničke liste lijekova, izostavljene su i zanemarene potrebe ustanova primarnog nivoa zdravstvene zaštite za ovim lijekovima, te je upitan rad i obezbjeđenje lijekova za ustanove kao što su JU Zavod za hitnu medicinsku pomoć Kantona Sarajevo, JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo i sl.

U toku 2015.godine, Ministarstvo zdravstva je u tom cilju pripremlilo određene izmjene Odluke, posebno u dijelu uvođenja novog načina raspodjele lijekova u bolnicama po principu jedinične terapije u odnosu na dosadašnji sistem, te sistema praćenja potrošnje, evidencijama i izvještavanja a što je definisano Zakonom o evidencijama u oblasti zdravstva („Službene novine FBiH“, broj 37/12).

A lista lijekova Kantona Sarajevo

U toku 2015.godine izvršene su izmjene i dopune A Liste lijekova Kantona Sarajevo na način da su se sa A liste lijekova, („Službene novine Kantona Sarajevo” broj 50/13 izbrisali lijekovi proizvođača Genera i Astra Zenenca koji više ne prometuju lijekove na području Bosne i Hercegovine, izbrisani su i lijekovi po zahtjevu farmaceutskih kuća koji se više ne prometuju kao i zbog ne prihvatanja utvrđene federalne cijene sa A liste. Ukupno je brisano sa A liste 81 oblik, jačina i pakovanje lijeka različitih proizvođača.

Lista A Kantona Sarajevo ne sadrži lijekove metadon i morfin koji se koriste u palijativnoj njezi pacijenata i u JU Zavod za bolesti ovisnosti Kantona Sarajevo i isti su uvršteni na Bolničku listu lijekova Kantona Sarajevo.

Također, s obzirom da tabletna forma ibuprofen i diklofenak za odrasle nije bila uvrštena u Listu lijekova Kantona Sarajevo u 2013.godini, ista se nije dopunila sa navedenim lijekovima. Na listi je zastupljena samo forma za djecu ova dva lijeka.

A lista ne sadrži lijek Bacitracin neomicin p.o. koji se ne prometuje od strane Lek Ljubljana te nije mogao biti ni uvršten na listu lijekova.

Lista lijekova nepohodnih za osiguranje zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH” broj 74/14). A lista - sadrži 9 novih esencijalnih lijekova odnosno lijekova koji su prešli sa B liste na A listu te je izvršeno usklađivanje sa proizvođačima koji su bili prisutni sa tim lijekovima u 2013.godini.

A lista lijekova nepohodnih za osiguranje zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH” broj 74/14) sadrži 154 lijeka, a na A listi Kantona Sarajevo su 151 lijek.

B lista lijekova Kantona Sarajevo

Sa B liste lijekova („Službene novine Kantona Sarajevo br. 51/13 su brisani svi neesencijalni lijekovi i svi proizvođači koji nisu bili sa navedenim lijekovima prisutni u 2013.godini. Izvršen je odabir lijekova koji su neophodni stanovništvu Kantona Sarajevo.

B lista lijekova nepohodnih za osiguranje zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH” broj 74/14) sadrži 84 generička lijeka i 11 lijekova koji su

Preporučeni sadržaj prioriternih programa za lijekove koji se koriste u terapiji bola, vještačkoj oplodnji, kao i hormonu rasta.

B lista Kantona Sarajevo sadrži 34 lijeka od čega su 3 lijeka sa liste lijekova koji su Preporučeni sadržaj prioriternih programa (tamoksifen, natrijum valproat sirup i piridostigmin). Vlada Kantona Sarajevo je na 25.sjednici održanoj 24.12.2015.godine donijela Odluku o dopuni odluke o pozitivnoj, bolničkoj i magistralnoj listi lijekova Kantona Sarajevo kojom je B lista lijekova proširena sa još jednim lijekom-memantin za liječenje Alzhajmerove bolesti.

Lijekovi koji su Preporučeni sadržaj prioriternih programa za lijekove koji se koriste u terapiji bola, vještačkoj oplodnji, kao i hormonu rasta pripadaju po statusu registracije lijeka u Bolničku listu lijekova i koji su namjenjeni za stacionarnu zdravstvenu upotrebu (horiogonadotropin ampule, urofollitropin ampule, menotrofin ampule, somatropin otopina za injekcije fentanil flaster).

Na B listi Kantona Sarajevo je 32 oblika, jačina, pakovanja različitih proizvođača sa 100% učešćem Zavoda, 21 oblika, jačina, pakovanja različitih proizvođača sa 75% učešćem Zavoda, 53 oblika, jačine, pakovanja različitih proizvođača sa 50% učešćem Zavoda i 62 oblika, jačine, pakovanja različitih proizvođača sa 25% učešćem Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo.

Bolnička lista lijekova

C-ampularna lista lijekova Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 36/13 – Lista C Ampularna lista) je u potpunosti izmjenjena s obzirom da je postojeća lista sadržavala lijekove koji se koriste isključivo u bolnicama. Od strane Vlade Federacije BiH donesena je Odluka o listi lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 56/13 i 74/14), prema kojoj je utvrđen asortiman lijekova za bolnice, dok nikad nije utvrđen asortiman ampularnih lijekova koji koriste JU Zavod za hitnu medicinsku pomoć, JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo odnosno ustanove primarne zdravstvene zaštite.

S obzirom na utvrđeni asortiman bolničkih lijekova, a poštujući status registracije i potrebe ustanova primarnog nivoa zdravstvene zaštite, svaki lijek koji se nalazi na Federalnoj bolničkoj listi je u koloni primjena lijeka dobio oznaku da se može koristiti u primarnom nivou zdravstvene zaštite.

Na federalnoj Bolničkoj listi lijekova se nalazi 153 lijeka a na Listi Kantona Sarajevo nalazi se 148 lijekova. Pet lijekova nije uvršteno na Bolničku listu lijekova Kantona Sarajevo i to:

Glicerol čepići, medicinski ugalj, klotrimazol krema jer je režim propisivanja i izdavanja lijeka bez ljekarskog recepta (BRp). Kalcij folinat se finansira iz sredstava Federalnog zavoda osiguranja i reosiguranja, a lijek deltaparin je skuplji u odnosu na dva koja su uvrštena u Bolničku listu lijekova.

Magistralna lista lijekova

Magistralna lista lijekova iako se nije mijenjala od 2003.godine, izvršena je promjena procenta učešća sa 100% na 75% na određenim preparatima koji su za kožu - a odnose se na preparate koji u manjem obimu pripremaju u apotekama. Također, brisani su određeni preparati prema sugestiji Komore farmaceuta Kantona Sarajevo. Vlada Kantona Sarajevo je na 25.sjednici

održanoj 24.12.2015.godine donijela Odluku o dopuni odluke o pozitivnoj, bolničkoj i magistralnoj listi lijekova Kantona Sarajevo kojom je magistralna lista lijekova proširena sa peroralnim suspenzijama za pedijatrijsku populaciju.

4. Analiza troškova propisanih i izdatih lijekova na recept u 2015.godini

Ukupan broj recepata propisanih i izdatih na teret sredstava obaveznog osiguranja za 2015. godinu iznosi 4.720.379 od čega je 54.876 recepta propisan i izdat za magistralne lijekove. U odnosu na 2014.godinu, došlo je do blagog povećanja broja propisanih i izdatih recepata u iznosu od 323.245 ili 7,35 % recepata.

	2014.godina	2015.godina
Gotovi lijekovi	4.340.733	4.665.503
Magistralni lijekovi	56.401	54.876
Ukupno	4.397.134	4.720.379

Ukupna vrijednost lijekova izdatih na teret sredstava obaveznog osiguranja u 2015.godini iznosi 78.670.006 KM od čega je 9. 596.336 KM naknada ugovornim apotekama. U odnosu na 2014.godinu, sredstva su uvećana za ove namjene za 4.331.738 KM ili 5,83 %.

	2014.g	2015.g
Gotovi lijekovi	62.426.015 KM	66.865.045 KM
Magistralni lijekovi	487.938 KM	480.414 KM
Ampularni lijekovi	2.182.197 KM	2.335.058 KM
Lijekovi van liste odobreni po zahtjevima osiguranika	154.387 KM	72.147 KM
Naknada ugovornim apotekama (6% ampule, dežure i po receptu)	9.042.589 KM	9.596.336 KM
Ukupno lijekovi	74.338.268 KM	79.349.001 KM
Umanjenja po osnovu knjižnih odobrenja		105.051 KM
Umanjenja po osnovu potraživanja od MZKS za RVI kategorije		573.944 KM
Ukupno lijekovi		78.670.006 KM

Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo ne raspolaže podatkom za ukupnu vrijednost lijekova u bolničkom nivou zdravstvene zaštite.

a. Lista 30 najpropisivanijih lijekova u 2015. godini, prema finansijskom iznosu:

Rd.br.	Naziv lijeka	Iznos KM
1	LANTUS uložak 100i.j./ml 5x3ml	3.242.390,05
2	JANUVIA film.obl.tbl. 28x100 mg	2.582.990,94
3	NOVOMIX 30 flex pen 100 i.j./ml 5 x 3ml	1.904.865,45

Rd.br.	Naziv lijeka	Iznos KM
4	LOPRIL H tablete (10+12,5) mg 20 tbl.	1.469.717,81
5	SERETIDE CFC FREE INHALER 25/250 mcg 120 doza	1.379.493,65
6	CONTROLOC tablete 20mg 28tbl.	1.336.308,50
7	HUMALOG mix 25 kwik pen injekcije 100i.j./1ml 5x3 ml	1.234.124,03
8	ENAP H tablete (10+25) mg 20 tbl.	1.186.730,27
9	NORDITROPIN NORDILET 10mg/1,5ml	1.132.573,98
10	LEVEMIR FlexPen injekcije 100i.j./ml 5x3ml	1.037.897,85
11	Victoza ras.za inj. 6mg/ml (18mg/3ml)x2	901.136,90
12	BERLITHION kapsule 300 mg 30 kaps.	765.887,57
13	DILATREND tablete 6,25mg 28 tbl.	704.268,24
14	Onbrez Breezhaler prašak za inh.kaps. 30x150 mcg	663.866,72
15	SIOFOR 850 film tbl. 850mg 60 tbl.	654.806,96
16	Foster otop.pod prit.180d(6+100)mcg/d.	585.516,65
17	SANDOSTATIN LAR inj.30 mg	556.481,23
18	AVODART kapsule 0,5 mg 30 kaps.	514.472,80
19	MELOX FORT tablete 15 mg 30 tbl.	500.636,49
20	CONTROLOC kaps.40 mg 14 kaps.	491.943,54
21	VAL PLUS film obl.tablete(160+12,5)mg 28 tbl.	470.789,38
22	XALATAN kapi za oči 50mcg/ml a 2,5ml	464.753,04
23	NITROGLICEROL ret. kapsule 2,5 mg 20 kaps.	462.917,77
24	IRUZID tablete (10+12,5) mg 30 tbl.	450.783,35
25	Pinox tbl. 28x10 mg	449.576,65
26	RANIBOS film tablete 150mg 20 tbl.	436.821,45
27	VAL PLUS film obl.tablete(80+12,5)mg 28 tbl.	435.782,52
28	ZYPREXA obl. tablete 10 mg 28 tbl.	409.024,00
29	CO-DIOVAN film obl.tablete(160+12,5)mg 28 tbl.	407.649,32
30	Phlebodia film tbl. 30x600 mg	402.720,65

b. Lista 30 najpropisivanijih lijekova u 2015. godini, prema broju recepata i finansijska vrijednost:

Red.br.	Naziv lijeka	Recepata	Ukupno KM
1	ENAP H tablete (10+25) mg 20 tbl.	112.299	1.186.730,27
2	LOPRIL H tablete (10+12,5) mg 20 tbl.	103.833	1.469.717,81
3	CONTROLOC tablete 20mg 28tbl.	87.972	1.336.308,50
4	RANIBOS film tablete 150mg 20 tbl.	85.389	436.821,45
5	LODIX tablete 40mg 10 tbl.	84.138	281.004,54
6	NITROGLICEROL ret. kapsule 2,5 mg 20 kaps.	71.610	462.917,77
7	LANIBOS tablete 0,25mg 20 tbl.	59.967	194.748,05

8	SIOFOR 850 film tbl. 850mg 60 tbl.	58.873	654.806,96
9	DILATREND tablete 6,25mg 28 tbl.	54.117	704.268,24
10	SIOFOR 500 film tbl. 500mg 60 tbl.	53.552	398.563,38
11	APaurin tablete 5 mg 30 tbl.	52.331	233.604,92
12	BOSAURIN tablete 5mg 30 tbl.	51.958	222.127,28
13	CORVITOL 50 tablete 50 mg 30 tbl.	47.556	146.610,10
14	AMLODIPIN FARMAVITA tablete 5 mg 30 tbl.	41.760	369.986,28
15	KALIJ HLORID tbl.šumeće 500mg 20 tbl.	38.915	237.834,04
16	LOPRIL tablete 10mg 20 tbl.	37.406	388.340,86
17	Pinox tbl. 28x10 mg	36.760	449.576,65
18	ENAP 10 tablete 10 mg 20 tbl.	36.655	241.784,43
19	ANGINAL tablete 20mg 30 tbl.	36.256	257.749,80
20	IRUZID tablete (10+12,5) mg 30 tbl.	35.813	450.783,35
21	ENAP 5 tablete 5mg 20 tbl.	32.548	223.353,55
22	LOPRIL tablete 5mg 20 tbl.	32.275	278.099,53
23	DARTELIN tablete 400mg 20 tbl.	30.943	243.268,21
24	MELOX FORT tablete 15 mg 30 tbl.	30.799	500.636,49
25	APaurin tablete 2 mg 30 tbl.	29.036	105.591,75
26	BERLITHION kapsule 300 mg 30 kaps.	28.229	765.887,57
27	CONTROLOC kaps.40 mg 14 kaps.	27.945	491.943,54
28	JANUVIA film.obl.tbl. 28x100 mg	27.685	2.582.990,94
29	DALSY sirup 100 mg/ 5ml a 100 ml	26.644	137.550,48
30	ALDACTONE dražeje 25mg 20 drag.	26.557	135.272,88

c) Potrošnja po DDD za TOP 20 generičkih naziva ATC 5 nivoa :

R.b.	ATC i Generički naziv	DDD/1000 st/dan
1	C09BA03 - Lizinopril+ Hidrohlortiazid	51,99
2	C09BA02 - Enalapril+Hidrohlortiazid	38,24
3	C08CA01 - Amlodipin	35,42
4	C09AA05 - Ramipril	32,55
5	A10BA02 - Metformin	30,36
6	C09AA03 - Lizinopril	28,18
7	A02BC02 - Pantoprazol	25,05
8	C09AA02 - Enalapril	20,48
9	A10BB12 - Glimepirid	17,65
10	N05BA01 - Diazepam	17,16
11	C09CA03 - Valsartan	16,60
12	C09DA03 - Valsartan, Hidrohlortiazid	15,80

R.b.	ATC i Generički naziv	DDD/1000 st/dan
13	A16AX01 - Alfa liponska kiselina	15,25
14	C01DA02 - Gliceril trinitrat	14,61
15	C10AA05 - Atorvastatin	14,57
16	C01DA14 - Izosorbid mononitrat	13,53
17	C10AA01 - Simvastatin	13,32
18	A02BA02 - Ranitidin	12,44
19	M01AC06 - Meloksikam	12,17
20	C07AB07 - Bisoprolol	11,16

d) Potrošnja po DDD za TOP 10 generičkih naziva ATC 3 nivoa:

R.b.	ATC i Generički naziv	DDD/1000 st/dan
1	C09B - Inhibitori angiotenzin konvertujućeg enzima (ACE), kombinacije	96,25
2	C09A - Inhibitori angiotenzin konvertujućeg enzima (ACE), monokomponentni	88,14
3	A10B - Antihiperглиkemiци, isključujući insuline	57,03
4	A02B - Lijekovi za liječenje peptičkog ulkusa i bolesti gastroezofagusnog refluksa	43,23
5	C08C - Selektivni blokatori kalcijumskih kanala sa vaskularnim djelovanjem	43,03
6	C10A - Lijekovi koji snižavaju nivo holesterola i triglicerida	37,39
7	C07A - Blokatori beta-adrenergičkih receptora	33,35
8	C01D - Vazodilatatori u terapiji bolesti srca	28,14
9	A10A - Insulini i analozi	25,02
10	C09D - Antagonisti receptora angiotenzina II, kombinacije	18,95

e) Analiza izdatih lijekova po ATC klasifikaciji

ATC- KLASIFIKACIJA	Iznos/2015 u KM
A (lijekovi koji djeluju na digestivni trakt i metabolizam)	21.685.642,85
B (lijekovi koji djeluju na krv i krvotvorne organe)	1.449.809,65
C (lijekovi koji djeluju na kardiovaskularni sistem)	23.237.651,14
D (lijekovi koji djeluju na kožu - dermatolozi)	493.431,28
G (lijekovi koji djeluju na urogenitalni sistem)	2.054.283,78
H (sistemski hormonalni lijekovi, izuzimajući spolne hormone)	2.301.371,82
J (lijekovi za liječenje sistemskih infekcija anti-infektivi)	4.394.081,27
L (preparati za liječenje malignih oboljenja)	361.108,56

M (lijekovi koji djeluju na koštano-mišićni sistem)	2.172.185,56
N (lijekovi koji djeluju na nervni sistem)	7.738.925,43
P (preparati za liječenje infekcija uzrokovanih parazitima)	10.726,90
R (lijekovi koji djeluju na respiratorni sistem)	5.739.136,74
S (lijekovi koji djeluju na čula)	1.481.663,34
Z(ostalo)	3.018.742,09
ukupno	76.138.760,41

Iz tabelarnog prikaza je vidljivo da:

- najveće učešće pripada lijekovima koji se koriste u bolestima kardiovaskularnog sistema (grupa C) i to 31 % te da je došlo do povećanja u odnosu na 2014.godinu kada je učešće ove grupe iznosilo 30%
- na drugom mjestu, kao i u 2014.godini, se nalaze lijekovi za liječenje bolesti gastrointestinalnog sistema i metabolizma (grupa A) sa 28 %
- na trećem mjestu kao i u 2014.godini, se nalaze lijekovi za liječenje bolesti nervnog sistema (grupa N) sa 10 %
- na četvrtom mjestu su lijekovi koji djeluju na respiratorni sistem (grupa R) sa 8 % te da je došlo do povećanja u odnosu na 2014.godinu kada je učešće ove grupe iznosilo 7%
- na petom mjestu mjestu su antiinfektivni lijekovi za sistemsku primjenu (grupa J) sa 6 % te da je došlo do smanjenja u odnosu na 2014.godinu kada je učešće ove grupe iznosilo 7%

Iznos iz tabele ATC - klasifikacija od 76.138.760,41 KM za 2015. godinu predstavlja troškove lijekova na recepte, lijekova izdatih na recept po posebnim programima, sanitetskog materijala i prateće naknade (1,90 po receptu) koje su izdale apoteke a koje imaju ATC kod ili adekvatan analitički kod za sanitetski materijal, te ih je moguće analitički klasificirati po propisivaču, apoteci i pacijentu, te kao takve detaljno analitički pratiti i obrađivati po potrošnji kroz ATC grupe. Prikazani iznos ne sadrži:

- ampulirane lijekove u iznosu od 2.335.058 KM,
- naknade za ampule u iznos od 119.747 KM,
- naknade za dežurstva u iznosu od 683.289 KM
- lijekove van liste odobreni po zahtjevima osiguranika u iznos od 72.147 KM.

Navedene stavke se ne evidentiraju kroz elektronsku formu realizacije recepata (elektronski import) već terete trošak lijekova po osnovu fakturisanih iznosa na osnovu sklopljenog Ugovora sa JU "Apoteke Sarajevo" kao i po osnovu lijekova koji se odobravaju po pojedinačnom zahtjevu osiguranika (Član 22. Statuta Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo (« Službene novine Kantona Sarajevo » br. 4/00, 18/02, 30/08, 1/12 i 15/13).

Ukupan iznos gore navedenih stavki za 2015. godinu iznosi 79.349.001 KM.

Navedeni iznos se umanjuje za knjižna odobrenja iz tekuće i prethodnih godina. Navedena knjižna odobrenja iznose 105.051 KM i predstavljaju umanjenja faktura zbog osporenih neispravnih recepata koja su knjižena u 2015. godini. Pored knjižnih odobrenja navedeni iznos je umanjen i za iznos od 573.944 KM, a koji se odnosi na potraživanje od strane MZKS po osnovu RVI osiguranika (Sporazum o načinu realizacije proširenih prava RVI Kantona Sarajevo na lijekove sa Liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava zdravstvenog osiguranja).

Konačni iznos troška po osnovu pozicije lijekova iskazan u poslovnim knjigama Zavoda u 2015. godini je 78.670.006 KM.

f) Zastupljenost farmaceutskih kuća po broju izdatih recepata i finansijskim iznosom:

R.b	Proizvođač	Broj recepata	Ukupno KM
1	ABBOTT	109.255	1.804.512,75
2	ABDI IBRAHIM ILAC SANAY.TIC.	1	16,77
3	ACTAVIS GROUP HF.	5.269	97.704,24
4	ALCON	33.572	445.426,82
5	ALKALOID	228.399	2.988.885,66
6	AMSAL PHARMACEUTICALS	106	1.100,81
7	ARTSANA-ITALIJA	19.079	338.843,36
8	ASPEN HEALTH CARE	1.616	69.708,59
9	ASTRA ZENECA	1.124	17.756,86
10	AZIENDE CHIMICHE	901	13.521,83
11	BAYER SCHERRING	11.408	477.742,04
12	BECTON D.& CO.	3.907	71.579,38
13	BELUPO	42.691	432.158,66
14	BERLIN CHEMIE	240.447	2.425.928,09
15	BILIM PHARMAC.	36.370	555.618,77
16	BOEHRINGER	475	22.048,56
17	BOSNALIJEK	1.115.829	9.830.347,10
18	CHIESI PHARM	8.363	776.443,41
19	CLINRES FARMACIJA	28.230	542.872,10
20	DESMA GMBH	3.635	25.759,98
21	ELI LILLY	30.527	2.680.565,16
22	FALK PHARMA	3.999	340.058,82
23	FARMAL D.D. LUDBERG	26.047	337.032,27
24	FARMAVITA	458.493	6.515.153,18
25	FERRING SA	540	56.563,95
26	FRESENIUS KABI	466	332.603,41
27	GALENIKA	3.746	18.035,58
28	GENERA	157	2.554,88
29	GEROT PHARMA	51	2.480,29
30	GRUNENTHAL GMBH	2.537	28.541,60
31	GSK	107.625	3.404.614,29
32	H.LA ROCHE	26.830	560.770,57
33	HEMOFARM	134.786	1.235.332,59
34	IBSA	852	127.739,06
35	ICN HUNGARY	174	9.178,75
36	INNOTHERA	24.352	574.281,98
37	JADRAN	73.120	466.098,40
38	JANSSEN-CILAG	874	106.982,43

R.b	Proizvođač	Broj recepata	Ukupno KM
39	KRKA	507.806	5.326.227,00
40	KWIZDA PHARMA GMBH	30.758	413.040,64
41	LEK	201.721	2.062.288,74
42	MAGISTRALNI LIJEKOVI	55.178	491.172,60
43	MEDA	11.935	241.466,82
44	MEDIS	9.071	446.182,85
45	MSD	105.623	4.494.449,80
46	NOBEL	104.008	1.443.988,33
47	NOVARTIS PHARMA	74.722	3.420.550,95
48	NOVO NORDISK	52.775	5.806.120,99
49	NUTRICIA	849	519.034,21
50	PFIZER	100.661	1.401.565,39
51	PHARMA SWISS	6.881	104.971,27
52	PHARMAS	7.694	118.752,03
53	PLIVA	147.906	1.959.203,52
54	POLICHEM SA	3.204	38.100,36
55	PRO MED C.S.	9.124	101.443,23
56	RECKITT	5.663	203.658,32
57	REMEDICA LTD.	153	2.264,68
58	REPLEKFARM	3.093	37.520,54
59	RIEMSER	29.602	167.955,75
60	SANITETSKI MAT. ZA INZ. (IGLICE)	32.925	550.311,81
61	SANITETSKI MAT. ZA INZ. (TUPFERI)	75.038	287.964,98
62	SANOFI AVENTIS	181.473	5.801.360,63
63	STADA	106	882,38
64	TAKEDA	147.776	2.449.935,28
65	TECNIMEDE S.	22	695,98
66	TORREX CHIESI PHARMA GMBH	28	153.163,15
67	UNIMED PHARMA	352	10.020,91
68	VIENNPHARMA	4.367	49.993,62
69	ZADA PHARMAC.	21.571	278.212,74
70	ZDRAVLJE AD	2.441	19.697,92

g) Pregled broja recepata realizovanih po apotekama sa ukupnom vrijednošću izdatih lijekova

R.br.	NAZIV APOTEKE	Br. recepata	Iznos KM
1	Apoteka Aedromsko naselje	37.704	560.403,05
2	Apoteka Bašćaršija	37.833	594.527,40
3	Apoteka Bosna	25.158	390.243,90
4	Apoteka Breka	45.494	796.049,33
5	Apoteka Buća potok	32.102	504.784,11

6	Apoteka Centar	42.177	642.354,44
7	Apoteka Čengić Vila	25.592	509.447,09
8	Apoteka Dobrinja	40.292	605.470,57
9	Apoteka Grbavica	34.836	574.231,33
10	Apoteka Hadžići	40.325	518.864,12
11	Apoteka Hitna	42.215	580.971,10
12	Apoteka Hrasnica	17.821	249.712,45
13	Apoteka Ilidža	59.689	851.092,93
14	Apoteka Ilijaš	53.375	848.562,27
15	Apoteka Importane	2.604	40.374,68
16	Apoteka Kobilja glava	23.561	365.431,89
17	Apoteka Koševo	18.866	1.414.263,86
18	Apoteka Koševsko brdo	15.985	279.431,74
19	Apoteka Kovačići	25.247	414.470,30
20	Apoteka Logavina	26.234	416.474,56
21	Apoteka Marijin Dvor	30.115	549.408,17
22	Apoteka Mejtaš	34.922	854.885,23
23	Apoteka Novi Grad	49.613	726.261,35
24	Apoteka Novo Sarajevo	50.958	807.075,22
25	Apoteka Otoka	28.647	437.176,41
26	Apoteka Pofalići donji	22.702	351.701,90
27	Apoteka Pofalići gornji	72.799	1.082.938,10
28	Apoteka Pozorište	11.884	184.989,84
29	Apoteka Rajlovac	25.143	349.785,21
30	Apoteka Robot Hrasno	3.623	57.582,83
31	Apoteka Saraj Polje	139.012	1.997.877,44
32	Apoteka Sedrenik	24.059	369.684,03
33	Apoteka Skenderija	23.732	1.510.126,94
34	Apoteka Srednje	24.425	342.271,30
35	Apoteka Stari Grad	33.324	523.802,50
36	Apoteka Švrakino	92.877	1.334.650,91
37	Apoteka Velešići	39.007	696.075,58
38	Apoteka Vogošća	92.274	1.465.915,29
39	Apoteka Vratnik	22.751	394.738,12
40	Apoteka Vrazova ogranak Centar	43.404	652.888,89

41	Apoteka Trnovo	14.899	185.480,27
UKUPNO JU APOTEKE SARAJEVO		1.527.280	26.032.476,65
42	Apoteka Al Hana 1	23.253	346.517,01
43	Apoteka Al Hana 2	24.266	363.827,75
44	Apoteka Al Hana 3	97.262	1.399.983,77
45	Apoteka Al Hana Bašćaršija	60.653	972.630,90
46	Apoteka Al Hana Bojnik	31.819	434.525,77
47	Apoteka Al Hana Hrasnica	8.897	123.259,39
48	Apoteka Al Hana Naša apoteka	12.400	180.454,94
49	Apoteka Al Hana Sokolović kolonija	32.816	512.241,69
UKUPNO APOTEKA AL HANA		291.366	4.333.441,22
50	Apoteka Delfin	65.649	1.059.206,74
51	Apoteka Delfin Centrala	57.111	906.758,60
UKUPNO PZU APOTEKA DELFIN		122.760	1.965.965,34
52	Apoteka Eurofarm Alipašino polje	15.911	238.347,48
53	Apoteka Eurofarm BBI	10.667	181.960,70
54	Apoteka Eurofarm Cent But. cesta	18.721	297.806,84
55	Apoteka Eurofarm Hrasnica	48.142	648.910,87
56	Apoteka Eurofarm Markale	13.439	224.719,44
57	Apoteka Eurofarm Merkator	11.009	188.491,41
58	Apoteka Eurofarm Nedžarići	16.548	218.634,91
UKUPNO PZU APOTEKA EUROFARM		134.437	1.998.871,65
59	Apoteka Ibo&Co	35.579	544.256,71
60	Apoteka Ibo&Co Patriotske lig.	18.213	286.224,94
UKUPNO PZU APOTEKA IBO&CO		53.792	830.481,65
61	Apoteka Leko internacional Alipaš.polje	5	102,72
62	Apoteka Leko internacional Centar	24	432,64
63	Apoteka Leko internacional Centrala	16	296,48
64	Apoteka Leko Velešići	9	99,11
UKUPNO PZU APOTEKA LEKO		54	930,95
65	Apoteka Lupriv ogranak 10	37.379	563.706,51
66	Apoteka Lupriv ogranak 11	19.090	307.906,77
67	Apoteka Lupriv ogranak 14	15.749	230.143,53
68	Apoteka Lupriv ogranak 15	61.890	1.003.516,76
69	Apoteka Lupriv ogranak 16	20.313	287.803,72
70	Apoteka Lupriv ogranak 17	127.429	2.000.294,12
71	Apoteka Lupriv ogranak 19 (8)	5.161	76.458,22
72	Apoteka Lupriv ogranak 21 (9)	9.230	134.857,99

UKUPNO PZU APOTEKA LUPRIV		296.241	4.604.687,62
73	Apoteka Oaza zdravlja Alipašin most	22.230	301.829,98
74	Apoteka Oaza zdravlja Bihačka	41.320	607.287,85
75	Apoteka Oaza zdravlja Dobrinja	4.619	58.173,50
76	Apoteka Oaza zdravlja Dobrinja 2	22.816	292.070,93
77	Apoteka Oaza zdravlja Hadžići	5.251	67.829,01
78	Apoteka Oaza zdravlja Ilidža	38.783	488.297,68
79	Apoteka Oaza zdravlja Otoka	5.754	124.044,36
80	Apoteka Oaza zdravlja Pazarić	6.671	88.411,07
81	Apoteka Oaza zdravlja Podlugovi	25.912	363.226,75
82	Apoteka Oaza zdravlja Skenderija	6.234	88.728,67
83	Apoteka Oaza zdravlja Vogošća	50.600	723.332,32
UKUPNO PZU APOTEKE OAZA ZDRAVLJA		230.190	3.203.232,12
84	Apoteka Pharmamed Bašćaršija	39.579	662.302,23
85	Apoteka Pharmamed Drvenija ogr.2	14.381	236.240,76
86	Apoteka Pharmamed Hadžići	13.661	197.979,82
87	Apoteka Pharmamed Sarajevo 1	20.377	290.178,72
UKUPNO PZU APOTEKA PHARMAMED		87.998	1.386.701,53
88	Apoteka Remedia 3	8.494	142.023,83
89	Apoteka Remedia Kranjčevićeva	8.372	134.586,20
90	Apoteka Remedia Sokolović kolonija	39.128	533.331,87
UKUPNO PZU APOTEKA REMEDIA		55.994	809.941,90
91	Apoteka Gral	12.205	197.550,03
92	Apoteka Gral Dobrinja 1	22.793	335.594,32
93	Apoteka Gral Dobrinja 2	63.216	884.185,62
94	Apoteka Gral Dobrinja V	9.645	147.615,12
UKUPNO PZU APOTEKA GRAL		107.859	1.564.945,09
95	Apoteka Unalijek 4	1.028	15.148,43
96	Apoteka Unalijek 5	28.569	396.772,38
UKUPNO PZU APOTEKA UNALIJEK		29.597	411.920,81
97	Apoteka Viva 7	104.789	1.665.317,70
98	Apoteka Viva 7 ogranak 1	27.292	465.447,43
UKUPNO PZU APOTEKA VIVA 7		132.081	2.130.765,13
99	Apoteka Dina	72.817	2.059.597,36
100	Apoteka Dina 1	81.372	1.218.817,48
101	Apoteka Dina 2	39.460	550.007,79
UKUPNO PZU APOTEKE DINA		193.649	3.828.422,63
102	Apoteka Butmir	44.926	614.063,93

103	Apoteka Farnes	27.877	409.498,40
104	Apoteka Magistrat	29.361	416.159,78
UKUPNO PZU APOTEKA MAGISTRAT		102.164	1.439.722,11
105	Apoteka Family	35.354	537.439,39
106	Apoteka Family pharm ogranak 1	6.169	101.868,29
107	Apoteka Family plus	39.317	599.797,11
UKUPNO PZU APOTEKE FAMILY PHARM		80.840	1.239.104,79
108	Apoteka Al Tawil	47.141	735.810,43
109	Apoteka Alipašin most	25.543	425.440,22
110	Apoteka Altea	12.217	188.167,68
111	Apoteka Anis	26.475	377.039,72
112	Apoteka Bardakčije	49.739	788.902,43
113	Apoteka Čelebić	76.439	1.262.558,27
114	Apoteka Čobanija	1.943	24.276,72
115	Apoteka Dija San	15.111	226.423,98
116	Apoteka Estherpharm	24.464	362.148,02
117	Apoteka Eurofarm Pharm Bugojno	3.333	38.369,01
118	Apoteka Galenus	10.412	200.604,36
119	Apoteka Galepharm	21.329	369.893,36
120	Apoteka Ikanović	21.351	344.431,60
121	Apoteka La vita	13.939	212.910,85
122	Apoteka Lamella	18.391	650.666,44
123	Apoteka Libero	1.293	19.112,44
124	Apoteka Lotus	15.888	246.187,81
125	Apoteka Lužani	12.308	173.858,97
126	Apoteka Lužani A	3.540	53.010,17
127	Apoteka Medikaliz	12.050	179.869,62
128	Apoteka Medisan	17.588	275.203,18
129	Apoteka Mgm Marijin dvor	3.500	57.282,78
130	Apoteka Mima	31.800	476.799,41
131	Apoteka My Medico	5.614	84.973,37
132	Apoteka Naša apoteka	14.568	206.909,20
133	Apoteka Otoka A2	26.533	425.662,16
134	Apoteka Pharmacentar	18.144	323.661,63
135	Apoteka PharmaSA	569	8.531,34
136	Apoteka Pharmasan	11.414	181.438,56
137	Apoteka Revita	17.368	276.531,99
138	Apoteka San Di	17.644	264.599,87

139	Apoteka Selen	38.112	529.592,98
140	Apoteka Semperviva	38.420	644.405,74
141	Apoteka Shopping	14.472	228.969,30
142	Apoteka Stup	40.325	593.071,34
143	Apoteka Stup II	34.938	497.998,80
144	Apoteka Tara	13.078	209.084,53
145	Apoteka Tarčin	42.707	553.313,75
146	Apoteka Tilia	1.209	19.591,27
147	Apoteka Vedam	90.603	1.502.201,69
148	Apoteka Vedypharm	22.284	345.610,85
149	Apoteka Verdant	25.456	396.462,42
150	Apoteka Verdant 1	91.403	1.564.661,02
151	Apoteka Višnjik	12.718	199.494,10
152	Apoteka Vita	36.193	565.531,14
153	Apoteka Vitapharm	27.295	432.503,31
154	Apoteka Vraca	13.334	211.040,38
155	Apoteka Zambak	48.046	757.671,54
156	Apoteka Zdravlje	64.146	1.030.723,37
157	Apoteka Zeni-lijek Grbavica	7.609	120.236,99
158	Apoteka Zeni-lijek Podlugovi	25.824	376.897,48
159	Apoteka Zeni-lijek Vogošća	8.257	116.811,63
UKUPNO OSTALE PRIVATNE APOTEKE		1.274.077	20.357.149,22

h) Deficitarni lijekovi u 2015. godini i razlozi deficitarnosti

Glavni razlog deficitarnosti lijekova je nemogućnost pojedinih proizvođača da prometuju lijekove po cijenama iz Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo.

Radi se o sljedećim lijekovima:

- Dexamethason Krka, tbl. 10x0,5 mg, Krka
- Litij karbonat tbl. 100x300 mg, Jadran
- Nolvadex film tbl. 30x10 mg, Astra Zeneca

Analizirajući potrošnju lijekova u 2015. godini uočili smo da za pojedine lijekove nema evidentirane potrošnje, što automatizmom ne znači da su deficitarni. Ista praksa je bila prisutna i prilikom promjene ranije Liste lijekova, a nastavljena je i sa novom Listom lijekova. Mogući razlog su propisivačke navike ljekara ili odluka proizvođača da nakon apliciranja na listu isti nemaju adekvatan tržišni potencijal. Radi se o cca. 10 % lijekova bez evidentiranog prometa u odnosu na ukupnu novu listu, dok istovremeno dodatnih cca. 27 % lijekova (zaštićenih imena) ima prosječni promet manji od jedne kutije dnevno.

6. Kontrola propisivanja i izdavanja lijekova

U Zavodu se vrši kontrola svakog realizovanog recepta u skladu sa Pravilnikom o uvjetima za propisivanje i izdavanje lijekova u prometu na malo («Službene novine Federacije BiH», br.42/11 i 64/11).

Kontrolom realizovanih recepata uočen je niz nepravilnosti koje su u suprotnosti sa pojedinim članovima Pravilnika i Odluke o Listi lijekova, i to:

- a. nije izvršena provjera statusa zdravstvenog osiguranja
- b. nepravilno i nečitko napisani recepti
- c. propisivanje recepata bez označenog dana propisivanja
- d. propisivanje recepata bez šifre ljekara (bar kod)
- e. izdavanje lijekova bez potpisa farmaceuta
- f. propisivanje veće količine lijeka od potrebne
- g. preveliko propisivanje lijekova – polipragmazija po jednom osiguraniku
- h. propisivanje potrebne količine lijeka za mjesec dana na više recepata
- i. realizovanje recepata bez preporuke specijaliste određene grane medicine

U članu 10.ovog Pravilnika uvodi se tzv „ponovljivi“ recept kojim ovlašteni doktor može propisati lijek za liječenje hroničnih bolesti za najviše 90 dana trajanja terapije. Međutim, nakon inicijalnog lansiranja papirnog ponovljenog recepta (05.09.2011.godine) i dugogodišnje slabe popularnosti, tek nakon implementacija elektronskog recepta i zahvaljujući mogućnosti generisanja elektronskog ponovljenog recepta koji je moguće realizovati u bilo kojoj apoteci, u drugoj polovini 2015. godini je uočen trend sve češćeg korištenja tzv „ponovljivog“ recepta.

U 2015.godini realizovano je 1.219.395 ponovljivih recepata (od čega je 96,7% elektronskih).

Najčešće greške uočene kontrolom papirnih ponovljivih recepata su:

- a. neispravno numerisanje ponovljivog recepta
- b. različiti datumi propisivanja lijekova

Greške na elektronskim i ponovljenim elektronskim receptima su minimalizirane revizijom radnog toka prilikom izdavanja i realizacije elektronskih recepata, te implementacijom elektronskih kontrola, koje su predmet kontinuiranog učenja i usavršavanja.

Cijeneći ozbiljnost problema, Zavod je u 2015. godini, s ciljem racionalizacije potrošnje u skladu sa svojom nadležnošću i mogućnosti, poduzeo slijedeće mjere:

- sa ljekarima propisivačima je održavan kontakt s ciljem upozoravanja na uočene nepravilnosti u propisivačkoj praksi,
- ugovornim apotekama su osporavani recepti koji su izdati mimo zakonskih propisa,
- nivelisane cijene sanitetskog materijala
- ukinuta naknada za izdavanje sanitetskog materijala

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA SA PRIJEDLOGOM MJERA I AKTIVNOSTI

Opšti stav je da je Kanton Sarajevo dobro snabdjeven sa lijekovima uzimajući u obzir asortiman i broj lijekova koji se finansiraju iz sredstava obaveznog osiguranja i dostupnosti apotekarske djelatnosti, odnosno broja apoteka koje izdaju lijekove na recept. Potrebno je istaći da osigurana lica Kantona Sarajevo, u odnosu na osiguranike svih drugih kantona sa područja Federacije BiH, i dalje imaju najveći obim prava po ovom osnovu.

Povezivanjem apoteka u cjeloviti zdravstveni informacijski sistem, uvođenjem e-recepta te evidentiranjem izdatih lijekova u elektronskom zdravstvenom kartonu, steći će se potpuni uvid u medikaciju pacijenta, sagledati i istrajnost pacijenata u terapiji, pratiti sinergističke i antagonističke interakcije te pratiti medikacijske greške. Kvalitetan informacioni sistem će otkloniti i brojne nepravilnosti u propisivanju recepata, navedene u ovom izvještaju, omogućiti ljekarima vrijeme za razgovor sa pacijentima i istovremeno skratiti vrijeme koje ljekar provodi u administrativnim radnjama u propisivanju recepata. Također, omogućit će i stalnu saradnju i razmjenu informacija svih sudionika u lancu prometa lijeka, posebno propisivača i izdavača terapije, odnosno Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo i inspeksijskih organa može osigurati poboljšanje kvaliteta usluga i racionalizacije potrošnje.

Edukacija stanovništva o pravilnoj upotrebi lijekova kroz savjetovanje pacijenata od strane ljekara i farmaceuta će doprinijeti racionalnom korištenju lijekova čime će se omogućiti kvalitetnija usluga za stanovništvo Kantona Sarajevo, a time i poštivanju Zakona o pravima, obavezama i odgovornostima pacijenata.

Pored navedenog potrebno je kontinuirano provoditi aktivnosti na

- smanjenju cijena pojedinih lijekova inicirajući izmjenu Pravilnika na način da se donesu maksimalne cijene lijekova a ne fiksne i obavezujuće
- preispitivanju opravdanosti prisustva pojedinih lijekova na Listi lijekova i njihovog učešća;
- preispitivanju stvarne mogućnosti daljnje primjene Federalne esencijalne liste
- izradi i provođenju preventivnih programa u liječenju najčešćih oboljenja na području Kantona Sarajevo;
- racionalnijem pristupu pri propisivanju lijekova, posebno vodeći računa o kontraindikacijama (dijabetes - beta blokatori, nesteroidni antireumatici);
- uspostavi sistema motivacije ljekara i edukacija ljekara i stanovništva
- uspostavi kontrolora propisivanja i izdavanja pri Zavodu;
- poštivanju definisanih indikacija i smjernica na listi lijekova uz obavezno korištenje i MKB
- uvođenju ambulantnog informacionog sistem i elektronskog recepta u ostale ustanove koje još uvijek nisu sastavni dio integralnog informacionog sistema
- daljnjoj implementaciji elektronskih blokada prilikom propisivanja i izdavanja lijekova prije s ciljem prevencije nastanka štetnog događaja

IZVOD IZ ZAKONA O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI

Član 13. tačka 12.

nisu zdravstveno osigurani po nekom drugom osnovu u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju;

- 15) zdravstvenu zaštitu vjerskih službenika u vjerskim zajednicama;
- 16) zdravstvenu zaštitu osoba romske nacionalnosti koja zbog tradicionalnog načina života nemaju stalno prebivalište, odnosno boravište u Federaciji.

Sredstva potrebna za finansiranje zdravstvene zaštite iz stava 2 ovog člana ostvaruju se iz: prihoda prikupljenih na osnovu opritosa za zdravstveno osiguranje, sredstava budžeta kantona u skladu sa mogućnostima kantonalnog budžeta u kalendarskoj godini, iz učešća korisnika zdravstvene zaštite u pokrivenosti dijela ili kupnih troškova zdravstvene zaštite, kao i iz drugih izvora na način i pod uvjetima određenim zakonom.

Izuzetno od stava 3. ovog člana, finansiranje zdravstvene zaštite predviđene tač. 5., 6., 7. i 16. stava 2. ovog člana, u dijelu koji se odnosi na obaveze Federacije, finansira se iz federalnog udžeta u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, kao i propisima o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina.

Finansiranje zdravstvene zaštite iz tačke 15. stav 2. ovog člana obavlja se u skladu sa posebnim zakonom o slobodi vjere i ravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini.

Obim, sadržaj i način ostvarivanja zdravstvene zaštite iz stava 1. ovog člana odlukom utvrđuje Vlada Federacije BiH na prijedlog federalnog ministra.

Vlada Federacije BiH dužna je obavijestiti Parlament Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Parlament Federacije BiH) u roku od 15 dana od dana donošenja odluke iz stava 6. ovog člana.

Društvena briga za zdravlje na nivou kantona i općine

Član 13.

Društvena briga za zdravlje na nivou kantona obuhvata mjere a osiguranje i provođenje zdravstvene zaštite od interesa za radane na području kantona i to:

- 1) donošenje zakona i podzakonskih akata iz nadležnosti kantona;
- 2) uređenje i vodenje zdravstvene politike i provođenje reforme iz oblasti zdravstva od interesa za područje kantona;
- 3) praćenje zdravstvenog stanja stanovništva i rada zdravstvenih ustanova na području kantona, kao i staranje o provođenju utvrđenih prioriteta u zdravstvenoj zaštiti;
- 4) donošenje strateškog plana zdravstvene zaštite za područje kantona;
- 5) stvaranje uvjeta za pristupačnost i ujednačenost korištenja primarne i sekundarne zdravstvene zaštite na području kantona;
- 6) uspostavljanje sistema poboljšanja kvaliteta i sigurnosti zdravstvene zaštite;
- 7) osiguravanje palijativne njege za neizlječivo bolesne, odnosno umiruće u saradnji sa ustanovama iz oblasti socijalne zaštite, karitativnim i drugim udruženjima i pojedincima;
- 8) planiranje i ostvarivanje kantonalnog programa za očuvanje i zaštitu zdravlja od zagađene životne okoline što je prouzrokovano štetnim i opasnim materijama u zraku, vodi i zemljištu, odlaganjem otpadnih materija, opasnih hemikalija, izvorima jonizujućih i nejonizujućih zračenja, bukom i vibracijama na svojoj teritoriji, kao i vršenjem sistematskih ispitivanja životnih namirnica, predmeta opće upotrebe, mineralnih voda za piće, vode za piće i drugih voda koje služe za proizvodnju i preradu životnih namirnica i sanitarno-higijenske i rekreativne potrebe radi utvrđivanja njihove zdravstvene i higijenske ispravnosti i propisanog kvaliteta od interesa za kanton u skladu sa programom mjera koje donosi vlada kantona na prijedlog kantonalnog ministra i kantonalnog ministra nadležnog za zaštitu okoliša;
- 9) provođenje epidemiološke, zdravstveno-statističke, socijalno-medicinske i zdravstveno-ekološke djelatnosti,

te unapređenje zdravlja i prevenciju bolesti na području kantona;

- 10) provođenje mjera zaštite stanovništva od zaraznih bolesti iz svoje nadležnosti u skladu sa propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti;
- 11) sprečavanje pojave ovisnosti i liječenje sa ciljem suzbijanja težih posljedica po zdravlje ovisnika;
- 12) ostvarivanje prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, te praćenje provođenja, zaštitu i unapređenje tih prava;
- 13) organizaciju i rad mrtvozoničke službe;
- 14) saradnja sa humanitarnim i stručnim organizacijama, savezima, komorama i udruženjima na poslovanju razvoja zdravstvene zaštite na svom području.

Kanton osigurava sredstva za vršenje osnivačkih prava nad zdravstvenim ustanovama čiji je osnivač, a koji obuhvata investicijsko ulaganje i investicijsko i tekuće održavanje zdravstvenih ustanova - prostora, medicinske i nemedicinske opreme i prijevoznih sredstava, te informatizaciju zdravstvene djelatnosti u skladu sa planom i programom mjera zdravstvene zaštite za područje kantona koji utvrđuje vlada kantona na prijedlog kantonalnog ministra.

Odluku o mjerilima za osiguranje elemenata standarda za investicijsko ulaganje i investicijsko i tekuće održavanje, te informatizaciju zdravstvene djelatnosti iz stava 2. ovog člana, koja će biti osnov za planiranje potpora iz kantonalnog budžeta, jednom godišnje donosi vlada kantona, uz usaglašen prijedlog kantonalnog ministra i kantonalnog ministra finansija.

Kanton osigurava sredstva za ostvarivanje društvene brige za zdravlje iz stava 1. ovog člana u budžetu kantona u skladu sa zakonom.

Kanton može donijeti posebne programe zdravstvene zaštite za pojedine kategorije stanovništva, odnosno vrste bolesti koje su specifične za kanton, a za koje nije donijet poseban program zdravstvene zaštite na federalnom nivou u skladu sa svojim mogućnostima, te utvrditi cijene tih pojedinačnih usluga, odnosno programa.

Član 14.

Društvena briga za zdravlje na nivou općine obuhvata ocjenjivanje rada zdravstvenih ustanova i kvaliteta zdravstvenih usluga, kao i osiguranje finansijskih sredstava za unapređenje njihovog rada i kvaliteta zdravstvenih usluga u skladu sa potrebama stanovništva i mogućnostima jedinice lokalne samouprave u skladu sa posebnim zakonom o principima lokalne samouprave u Federaciji.

Društvena briga iz stava 1. ovog člana ostvaruje se osnivanjem zdravstvenog savjeta na nivou općine koji planira i evaluira provođenje zdravstvene zaštite na području jedinice lokalne samouprave, daje mišljenje na planove i programe zdravstvene zaštite za područje lokalne samouprave, predlaže mjere za poboljšanje dostupnosti i kvaliteta zdravstvene zaštite, prati povrede prava pacijenata i poduzima mjere za unapređenje tih prava na svom području, te obavlja i druge poslove i zadatke u skladu sa propisima o pravima, obavezama i odgovornostima pacijenata.

Broj članova zdravstvenog savjeta određuje se statutom općine.

U radu savjeta iz stava 2. ovog člana učestvuju, po pravilu, predstavnici jedinice lokalne samouprave, pacijenata, mladih, komora iz oblasti zdravstva, stručnih udruženja, udruženja za zaštitu prava pacijenata, sindikata, zdravstvenih ustanova odnosno privatnih praksi, crvenog križa sa područja jedinice lokalne samouprave.

Društvena briga za zdravlje na nivou poslodavca

Član 15.

Mjere specifične zdravstvene zaštite koje mora osigurati poslodavac s ciljem stvaranja uvjeta za zaštitu zdravlja uposlenika na radnom mjestu i poticanja zdravstveno odgovornog ponašanja usmjerene su na provođenje: